

**ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลลอร์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย:
กรณีศึกษาที่ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเยี้ยปราสาท
อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์**

**Ritual Music for Gallor Ceremony: A Case Study at
Kham Noi Village, Moo 5 Yoei Prasat Sub-district,
Nong Ki District, Buriram Province**

พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ¹ / จตุพร สีม่วง²

Panasin Sriviset / Jatuporn Seemoung

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts, Khon Kaen University

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Asst.Prof. Dr., Main Adviser, Music Program, Faculty of Fine and Applied Arts,

Khon Kaen University

Received: July 19, 2019

Revised: December 17, 2019

Accepted: December 23, 2019

บทคัดย่อ

กลุ่มชาติพันธุ์กูยเป็นชนกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตอีสานตอนใต้ของประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัด สุรินทร์ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ชาวกูยมีประเพณีและความเชื่อในการประกอบพิธีกรรมเพื่อการบำบัดรักษาคนไข้ ด้วยวิธีการทางดนตรีบำบัดที่ได้รับการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

บทความวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบททางดนตรีและองค์ประกอบของดนตรีประกอบพิธีกรรมแกลลอร์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูย กรณีศึกษา: ชุมชนหมู่บ้าน

ขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ด้วยวิธีการสังเกตและสัมภาษณ์จากผู้รู้ นักดนตรีและผู้ชมในชุมชน นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า คนตรีสำหรับการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเกลอจะปรากฏอยู่ในหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ชาวบ้านมีความเชื่อว่าการบรรเลงดนตรีจะเป็นการสื่อสารให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงมาประทับผู้เข้าทรง เพื่อการบนบานศาลกล่าวและปิดเป่ารักษาผู้ป่วย องค์ประกอบทางดนตรีที่สำคัญ ได้แก่ เครื่องดนตรี ซึ่งประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า คือ แคน และเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี คือ กลอง เป็นการรวมวงดนตรีขนาดเล็ก จะเริ่มการบรรเลงบทเพลง ที่มีจังหวะปานกลาง เป็นเพลงทำนองลายพิเศษของการบรรเลงประกอบพิธีเกลอ ทำนองเพลงเตี้ย และเพลงทั่วไป เพลงบรรเลงเป็นเพลงทำนองสั้นๆ บรรเลงวนซ้ำทำนองไปมา สำหรับประกอบการฟ้อนรำของผู้เข้าทรง แบ่งโครงสร้างของบทเพลงเป็นสัดส่วนอย่างชัดเจน มีระบบเสียงที่เรียกว่า เพนทาโทนิค ดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวย มีการเปลี่ยนแปลงด้านเครื่องดนตรี ที่มีการนำเครื่องดนตรีสมัยใหม่มาร่วมบรรเลง เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและความสะดวกสอดคล้องกับความนำสมัยในยุคปัจจุบัน

คำสำคัญ: ดนตรีพิธีกรรม, ชาติพันธุ์กวย, เกลอ

Abstract

The purpose of this study was to explore the element of the ritual music for Gallor ceremony of Kuy Ethnic group in Lower Northeastern part of Thailand. Kuy is one of the ethnic groups inhabiting in the Lower Northeastern part of Thailand covering Surin, Buriram, Srisaket and Ubon Rajathani province. They believe in

healing sick people with musical therapy that has been inherited until the present time.

This article was to study the context and element of Ritual Music of Gallor Ceremony of Kuy Ethnic Group: A case study at Kham Noi Village, Moo 5 Yoei Prasat Sub-district, Nong Ki District, Buriram Province. The data in this qualitative study were collected using documentary research and field trip by observing and interviewing the experts and audiences in the community. The results were reported by using descriptive statistics.

The results revealed that the ritual music for Gallor ceremony was found in Moo 5 of Khamnoi village, Yoei Prasat; Nongki District, Buriram Province. The villagers believed that playing music was a method that can be used to communicate with Holy Spirit to come down and take over the body of sick people as a medium in order to heal them. The essential element of the ritual music was musical instruments which comprised of woodwind instrument (Lao reed mouthorgan) and percussion instrument (drum). This was a small musical band. The music was started to play with moderate rhythm, which was a signature of Gallor ceremony, Toei rhythm and general rhythm. The music was played in a short melody loop for the dance of the medium. The structure of the song was explicitly divided with the pentatonic sound system. However, the ritual music of Gallor ceremony was changed in terms of the use of modern instrument according to the current life style.

Keywords: ritual music, Kuy ethnic group, Gallor ceremony

บทนำ

ชาติพันธุ์กวยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งของไทย ที่มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเดียวกันกับชาวไทยอีสาน โดยทั่วไป มีภาษาพูดเป็นของตนเอง โดยใช้สำเนียงที่เป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากภาษาอื่น ปัจจุบันนี้ชาวกวยอาศัยอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานของไทย มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายและคงความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางด้านภาษาที่ยังคงสืบทอดกันอย่างเข้มแข็งรวมถึงวิถีชีวิตการดำรงชีพที่ยังคงมีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน

วิถีชีวิตของชาวกวยนั้นจะนำพิธีกรรมความเชื่อเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต พิธีกรรมและความเชื่อที่สำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะของชาวกวยอีกพิธีกรรมหนึ่งคือ พิธีกรรมและความเชื่อในการเลี้ยงช้าง ความมีระเบียบวินัยและความเป็นเอกภาพในสังคมของชาวกวยจะเห็นได้ชัดเจนในกลุ่มชาวกวยที่เรียกว่า “กวยดำแระย” (ส่วยช้าง) ที่นับถือผีป่า ชาวกวยที่เลี้ยงช้างเกือบทั้งหมดในปัจจุบันมีพื้นเพเดิมอยู่ที่บ้านดากลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ชาวกวยจะเลี้ยงช้างไว้เป็นสัตว์เลี้ยง มีความชำนาญการเลี้ยงช้างมาตั้งแต่เดิม สืบทอดวิธีการเลี้ยงช้างมาตามบรรพบุรุษ จนถือได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง ชาวกวยจะเลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือนที่ใกล้ป่า และมีน้ำ เพราะเป็นที่เหมาะสำหรับการเลี้ยงช้าง การเลี้ยงช้างจะเป็นลักษณะธรรมชาติมากที่สุด คือปล่อยให้เข้าไปหากินเอง (Burutpat, 1995: 14)

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติพันธุ์ เช่น ภาษาพูด ที่อยู่อาศัย การแต่งกาย อาหารการกิน การประกอบอาชีพหลัก อาชีพรอง และวัฒนธรรมความเชื่อรวมถึงประเพณีประจำท้องถิ่น เขตอีสานตอนใต้ของไทยประกอบไปด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย เช่น ชาติพันธุ์เขมร ชาติพันธุ์กวย ชาติพันธุ์ลาว ดังนั้นศิลปวัฒนธรรมในอาณาบริเวณนี้จึงเป็นกลุ่มวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย เมื่อมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ประเพณีพิธีกรรมจึงมีความหลากหลายเช่นเดียวกัน ดังเช่น พิธีกรรมของ

ชาวไทยเชื้อสายเขมรในการเข้าทรงที่เรียกว่า “มม๊วด” เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งของชาวสุรินทร์ ซึ่งมีความเชื่อแต่โบราณว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยให้คนกำลังเจ็บไข้ได้ป่วยมีอาการทุเลาได้ (Poungboot, 1984: 217) พิธีกรรมของชาวไทยที่ใช้ภาษาลาวเรียกว่า พิธี “คายอ้อ” เป็นพิธีกรรมในการรักษาคคนไข้ด้วยการเข้าทรง โดยมีการบรรเลงดนตรีและการรำรำประกอบพิธี และพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กวยเรียกว่า “แกล มอ” พิธีกรรมเช่นนี้ทางจังหวัดบุรีรัมย์เรียกว่า “แกล ออ” เป็นต้น ซึ่งถือเป็นพิธีกรรมรักษาคคนไข้ด้วยการเข้าทรง แต่จุดหมายปลายทางของดนตรีในพิธีกรรมย่อมสนองความต้องการภายในใจของผู้คนเช่นเดียวกัน เนื่องจากการดนตรีไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดลักษณะใด หรือในท้องถิ่นใดย่อมมีความสำคัญกับผู้คนในท้องถิ่นนั้นอยู่เสมอ

วัฒนธรรมทางด้านดนตรีถือเป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการประกอบพิธีกรรม ซึ่งวัฒนธรรมด้านดนตรีของแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน ในหลายท้องถิ่นมีการนำดนตรีมาเพื่อบรรเลงประกอบพิธีกรรมที่ชาวบ้านเคารพนับถือเพื่อเป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมและเพื่อจรรโลงจิตใจให้เกิดความสงบสุข ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานให้ความสำคัญกับการศึกษา รวบรวมข้อมูลทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์กวย มีการจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมในหลายด้าน ซึ่งการศึกษาด้านดนตรีของชาติพันธุ์กวยนี้ ถือเป็นแขนงหนึ่งทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญเช่นเดียวกันที่ควรศึกษาจัดทำเป็นรูปธรรมมากขึ้น วัฒนธรรมทางดนตรีในพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในแต่ละท้องถิ่นยังคงมีการดำเนินขึ้นในยุคปัจจุบัน ถึงแม้จะเริ่มลดน้อยลงไปตามสภาพของสังคมไทยในปัจจุบันแล้วก็ตาม ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาข้อมูลทางดนตรีในพิธีกรรมเหล่านี้ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการศึกษาค้นคว้าสำหรับกระบวนการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน และอีกประการหนึ่งคือ มีผู้ให้ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าหรือทำวิจัยทางดนตรีประกอบพิธีกรรมมีจำนวนไม่มากนัก อาจทำให้ความสำคัญทางวัฒนธรรมทางดนตรีประกอบพิธีกรรมเหล่านี้สูญหายไปได้ จึงต้องมีการสร้างองค์ความรู้เพื่อให้วัฒนธรรมมีความสมบูรณ์

และเข้มแข็งขึ้น ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาศึกษาวิเคราะห์อย่างชัดเจนและศึกษาอย่างเต็มรูปแบบของกระบวนการศึกษาค้นคว้าทางงานวิจัยจึงทำให้วัฒนธรรมเหล่านี้ยังคงเป็นที่รู้จักและยังคงมีการสืบทอดให้ดำรงอยู่อย่างน่าภาคภูมิใจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารับรู้ทางดนตรีในพิธีกรรมแกเลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของดนตรีประกอบพิธีกรรมแกเลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผ่านข้อมูลองค์ความรู้จากตำราวิชาการ เอกสาร งานวิจัยและเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งใช้วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อไปศึกษาสังเกตจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการศึกษาโดยละเอียด ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล (Individual in-depth interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เป็นหลัก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้การวิเคราะห์เชิงเหตุผลไม่ได้มุ่งเก็บข้อมูลด้านตัวเลขมาทำการวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการวิจัยและการเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเน้นศึกษาจากกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยในชุมชนที่ยังคงมีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องของพิธีกรรมโดยที่ได้นำดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องในพิธีกรรมนั้นๆ ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างนี้ประกอบไปด้วย กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้ปฏิบัติ และกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคล

ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขี่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในชุมชน ซึ่งสามารถให้ข้อมูลของบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบไปด้วย แบบสำรวจข้อมูลและแบบสัมภาษณ์ ด้วยกระบวนการการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนาของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้ ใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยผู้วิจัยเป็นฝ่ายบันทึกสิ่งที่สังเกต เช่น การเขียนสรุปบรรยาย การบันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียง บันทึกกิจกรรมทางดนตรีไว้บนกล้องวิดีโอ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สามารถตอบข้อคำถามสำหรับการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลใน 2 ลักษณะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการลงพื้นที่ภาคสนามในเขตพื้นที่หมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเขี่ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์

4. การจัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.1 การจัดทำข้อมูล

นำข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลด้านปฐมภูมิ รวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราวิชาการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการจัดทำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ภาคสนาม มาจัดระบบเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อตรวจสอบข้อมูลให้เกิดความสมบูรณ์ สรุปข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยจัดเป็น

หมวดหมู่ตามเครื่องมือที่จัดทำ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากรูปแบบของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในลำดับต่อไป

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบวิธี

การวิเคราะห์ 2 แบบ คือ วิเคราะห์ข้อมูลทางเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนาม เป็นการนำข้อมูลที่ได้นำมาจำแนกและจัดหมวดหมู่ออกให้เป็นระบบ เช่น หมวดความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์กวย หมวดองค์ประกอบทางดนตรีในพิธีกรรม หมวดการวิเคราะห์ดนตรีประกอบพิธีกรรม

5. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ใช้กระบวนการในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาองค์ประกอบสำคัญของทางดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรมแกลออกของกลุ่มชาติพันธุ์กวย ในเขตอีสานตอนใต้ของไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลจากการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยมีภาพประกอบ

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. บริบททางดนตรีในพิธีกรรมแกลออกของกลุ่มชาติพันธุ์กวย

ชุมชนชาวกวยมีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งถือเป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ที่ปรากฏในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์เขมร กลุ่มชาติพันธุ์ลาว กลุ่มชาติพันธุ์โคราช และกลุ่มชาติพันธุ์กวย ในลักษณะของความเชื่อและประเพณีท้องถิ่นจึงมีความหลากหลาย ชาวกวยจังหวัดบุรีรัมย์มีความเชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับ และเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ การประกอบพิธีกรรมความเชื่อจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเร้นลับดังกล่าว

พิธีกรรมความเชื่อเรื่องของการบำบัดรักษาคนป่วย รวมไปถึงการเรียกขวัญ กำลังใจหรือการแสดงความเคารพขอบคุณต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงได้มีการจัดพิธีกรรมขึ้น ที่เรียกว่า พิธี “แกลลออ” (แกล-ออ) พิธีแกลลออมีความคล้ายคลึงกับพิธีการทรงเจ้าหรือผีฟ้าตามแบบความเชื่อของชาวอีสาน ในการเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือผีบรรพบุรุษเข้ามาประทับร่างเพื่อการรักษา พร้อมกับการบรรเลงดนตรีประกอบในพิธีกรรม พิธีแกลลออ เริ่มต้นจากความเชื่อในการรักษาคนป่วย หรือความเชื่อในการขอบคุณสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทำให้ผู้ที่เจ็บไข้ได้ป่วยหายจากอาการป่วยนั้น รวมไปถึงการสืบทอดประเพณี การเข้าทรงให้กับรุ่นต่อไป พิธีแกลลออในจังหวัดบุรีรัมย์นั้นนิยมกระทำพิธีขึ้นในเวลากลางวัน เกิดจากความศรัทธาของชาวบ้านให้มีการเชิญผู้ที่สามารถประกอบพิธีกรรม หรือเรียกว่า แม่หมอ เข้ามาร่วมประกอบพิธี

ผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านการบรรเลงดนตรีประกอบ พิธีกรรมแกลลออเพื่อการบำบัดรักษา หมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข็ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ผลจากการรวบรวมข้อมูลด้านดนตรีประกอบพิธีกรรมพบว่า ชุมชนชาวกูยที่หมู่บ้านขามน้อยแห่งนี้ เกิดจากการมาตั้งรกรากหรือย้ายถิ่นอาศัยเข้ามาได้ประมาณ 40 ปี ซึ่งหลายคนได้เดินทางย้ายมาจากจังหวัดสุรินทร์ และท้องถิ่นใกล้เคียง มีวิถีชีวิตในการดำรงชีพ ตามบรรพบุรุษ พร้อมกับการรับวัฒนธรรมที่หลากหลายเข้ามาในการดำรงชีวิต รวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามามีบทบาทมากขึ้น การดำรงชีวิตประจำวันจึงแตกต่างกับชาวอีสานที่อาศัยในท้องถิ่นใกล้เคียงกัน แต่เรื่องราวและวัฒนธรรมความเชื่อยังคงยึดถือจากบรรพบุรุษดั้งเดิม โดยเฉพาะในเรื่องราวของการรักษาคนไข้หรือการบำบัดรักษาที่ใช้การละเล่นและดนตรีประกอบ นั่นคือพิธีแกลลออ หรือชาวบ้านเรียกชื่อพิธีกรรมใกล้เคียงกับวัฒนธรรมอื่นๆ คือ การเล่นผีฟ้า

การเล่นแกลลออ มักจะกระทำกันในเดือน 4 เดือน 6 และจะประกอบพิธีในวันอังคารเท่านั้น เชื่อว่าพิธีนี้เป็นการบำบัดรักษาคนไข้และปิดเป่าบรรเทาทุกข์เพื่อให้เกิดความสบายใจของชาวบ้าน พิธีแกลลออจะเริ่มขึ้นในเวลา ประมาณ 09.00 น. หรือ

ช่วงเช้า ซึ่งก่อนหน้านั้นจะมีการเตรียมสถานที่ยกปราณีหรือตั้งเรือนขนาดเล็ก เรียกว่า “ระชาล” มีลักษณะเหมือนศาลาขนาดเล็ก ยกเสา 4 มุม มุงหลังคาด้วยหญ้าคา การละเล่นแกลลอจะมีการพ้อนรำตามจังหวะของผู้บรรเลง ซึ่งประกอบไปด้วย นักดนตรีประมาณ 2 คน คือผู้บรรเลงแคน และผู้บรรเลงกลอง เมื่อนักดนตรีได้เริ่มบรรเลงเพลงแล้ว ผู้ประกอบพิธีจะเริ่มกระตุ้นส่งเสริมให้ผู้มาร่วมพิธีได้ร่วมพ้อนรำ ตามทำนองของการบรรเลง นักดนตรีจะเริ่มบรรเลงเพื่อให้ผู้ประกอบพิธี (ผีฟ้า) เริ่มพ้อน ตามทำนองแคนและจังหวะกลอง โดยการบรรเลงช่วงนี้ใช้เวลานานพอสมควร จะมีเสียงกระตุ้นส่งเสริมจากผู้คนรอบข้างให้พ้อนอย่างสนุกสนาน คนอื่นๆ ที่มาร่วมพิธีจะนั่งชมอยู่บริเวณโดยรอบพร้อมกับการส่งเสียงเฮตามทำนองเพลงกันอย่างครึกครื้น บ้างก็ขอให้ผู้พ้อนอำนวยการพ้อให้อยู่เย็นเป็นสุข บ้างก็ขอโชคตามความเชื่อของการดำรงชีวิต

การเล่นแกลลอ หรือฝีมอ มีพิธีการเป็นลำดับขั้นตอนตามความเชื่อ โดยมีช่วงเวลาในการละเล่นเรื่องราวสมมุติ เช่น การล่าช้าง ล่าม้า การจับโจรผู้ร้าย กล่าวคือ จะมีการกำหนดสัญลักษณ์ที่แสดงถึงสิ่งมีค่าของชาวบ้านคือ ช้าง ม้า ที่ทำจากไม้ขนาดเล็ก แกะสลักเป็นรูปช้าง ม้า เป็นตัวสัตว์ขนาดเล็กเพื่อให้เป็นสิ่งสมมุติว่าเป็นสมบัติของชาวบ้านที่ต้องรักษาไว้ให้ดี หากมีผู้ใดแอบลอบมาขโมยแย่งชิง ชาวบ้านหรือผู้ประกอบพิธีจะต้องรีบตามไปนำกลับมาให้ได้โดยเร็ว ลำดับพิธีการของการเล่นแกลลอ จะประกอบไปด้วย พิธีการชิงช้าง ชิงม้า พิธีคล้องช้าง พิธีตัดแพ (อาบนํ้าคนป่วย) พิธียิงนก ยิงกระรอก พิธีขึ้นบ้าน (เชิญครุบาขึ้นบ้าน หรือขึ้นหิ้ง)

การบรรเลงดนตรีของนักดนตรีในพิธีจะประกอบไปด้วยผู้บรรเลงแคน 1 คน และผู้บรรเลงกลอง 1 คน ซึ่งจะทำหน้าที่ในการบรรเลงตั้งแต่เริ่มพิธีไปจนเสร็จสิ้นพิธี การบรรเลงจะเริ่มจากบทเพลงที่มีจังหวะปานกลาง เป็นทำนองลายพิเศษของการบรรเลงประกอบพิธีแกลลอ และทำนองเพลงเดี่ยว และเพลงทั่วไป บรรเลงเช้า ทำนองไปมา บรรเลงวนหลายๆ รอบในทำนองเดิม การบรรเลงอาจจะมีช่วงเวลาพัก บ้างขึ้นอยู่กับลำดับขั้นตอนของพิธี และทำนองเพลงดังกล่าวเป็นทำนองที่ผู้ประกอบ

พิธีหรือผีฟ้าอาจจะเป็นผู้พิจารณาว่า เป็นเพลงที่สามารถเข้าถึงได้หรือไม่ บางทำนอง เพลงผู้บรรเลงอาจบรรเลง ไปเรื่อยๆ เป็นเวลานานเนื่องจากผีฟ้า หรือผีมอ ยัง ไม่ลงมา ยัง บริเวณพิธี อาจจะใช้วิธีการเปลี่ยนทำนองเพลง เพื่อให้ผีฟ้าเข้ามายังบริเวณพิธี เป็นต้น

ภาพที่ 1 : พิธีเกลออ

ที่มา : พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

2. องค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมเกลออของกลุ่มชาติพันธุ์กูย จังหวัดบุรีรัมย์

พิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูยแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่มีต่อสิ่งเร้นลับ ชาว กูยมีการบรรเลงดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาว กูย ซึ่งองค์ประกอบหลัก ทางดนตรี ประกอบพิธีกรรมการเล่นเกลออของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดบุรีรัมย์ สามารถ จำแนกได้ คือ เครื่องดนตรี วงดนตรี ระบบเสียง บทเพลง คีตลักษณ์ ดังนี้

2.1 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีเกลออเป็นเครื่องดนตรีที่มีความ เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์กูยที่เน้นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าและ เครื่องตีเป็นหลัก เครื่องดนตรีที่สามารถสื่อถึงความประสงค์ของผู้ประกอบพิธี ที่สามารถสื่อสารถึงผู้เข้าทรงในพิธีเกลออได้ คือ แคน และกลอง

1) แคน เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าลมไม้ ไม่มีลิ้นอิสระ แคน โดยทั่วไปทำจากไม้ไผ่ชนิดหนึ่ง ซึ่งช่างแคนไทยเรียกว่าไม้กู่แคน ลูกแคนแต่ละลูก มีระดับเสียงต่างกัน ลูกแคนของแคน 1 เต้า จะถูกจัดเป็น 2 แพริยระดับลดหลั่นกัน สอดเรียงไว้ในเต้าแคน ผนึกส่วนที่ผิงลิ้นไว้ในเต้าแคน ปิดทับด้วยซี่สอดสีดำ การเป่า แคนจะใช้มือทั้งสองข้าง กุมที่ตัวเต้าแคน และใช้นิ้วมือเปิดปิดบังคับเสียงตามตำแหน่ง ของเสียงหรือโน้ตเพลง ลีลาการเป่าหรือการบรรเลงจะขึ้นอยู่กับเทคนิคและ ความสามารถของผู้บรรเลง รวมทั้งสำเนียงเสียงเพลงหรือบทเพลงที่สอดคล้องกับ พิธีกรรมที่ผู้บรรเลงจะสามารถบรรเลงได้ถนัด

การบรรเลงแคนจะเริ่มเมื่อพิธีกรรมได้เริ่มขึ้น และการเรียกขวัญหรือการเชิญ สิ่งเร้นลับเข้ามาประทับในผู้ประกอบพิธี เมื่อเสียงแคนดังขึ้น ผู้ประกอบพิธีจะเริ่มมี การพ้อนรำและมีการเรียกเพลง หรือบอกผู้บรรเลงให้บรรเลงเพลงที่ต้องการ เช่น เรียก เพลงที่มีจังหวะเร็วขึ้น หรือ เพลงที่มีทำนองอื่น จนกว่าผู้ประกอบพิธีจะพอใจใน ทำนองหรือจังหวะนั้น

ภาพที่ 2 : แคน เครื่องดนตรีประกอบพิธีเกลออ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายสุวัฒน์ อยู่แท้กุล

2) กลอง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ซึ่งหน้าด้วยหนัง การทำให้เสียงด้วยวิธีการใช้ฝ่ามือตีลงไปยังหนังหน้ากลอง ตีทั้งแบบเปิดมือและปิดมือเพื่อให้เกิดเสียงชัดเจนตามจังหวะ กลองทำหน้าที่ประกอบจังหวะให้เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ร่วมกับการบรรเลงประกอบพิธีกรรม กลองที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กวยในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลองที่ทำได้ในปัจจุบัน และเป็นเครื่องดนตรีที่ไม่จำกัดว่าต้องเป็นเครื่องดนตรีที่ทำขึ้นเอง แต่ด้วยความสะดวกและคุณภาพของเสียงชาวบ้านจึงเลือกใช้กลองทอมมาบรรเลง ซึ่งเป็นกลองยุคสมัยปัจจุบันมาบรรเลงร่วมกับแคนเพื่อประกอบพิธีกรรมเกลอนี้ ซึ่งให้เสียงที่ฟังชัดเจน ทั้งจังหวะช้าและจังหวะเร็ว

กลองเป็นเครื่องดนตรีประเภทซึ่งหน้าด้วยหนัง ใช้วิธีการบรรเลงด้วยการตีลงที่หนังหน้ากลองเพื่อให้เกิดเสียง ซึ่งชาวกวยถือว่าเครื่องดนตรีประเภทกลองนี้มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมที่เกิดจากความเชื่อ เช่น พิธีกรรมเกลมอ จะใช้กลองในการตีประกอบจังหวะของการบรรเลงแคน เพื่อให้มีความสมบูรณ์ของบทเพลง บางท้องถิ่นจะเรียก “โทน” หรือ “กลอง” ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่ชาวกวยใช้บรรเลงเป็นเครื่องประกอบจังหวะของการบรรเลงประกอบพิธีกรรมเกลมอ เครื่องดนตรีชนิดนี้ทำหน้าที่บรรเลงเพื่อให้มีความสมบูรณ์ตามบทเพลงและทำให้เกิดอารมณ์ที่มีความสนุกสนานและถือเป็นเครื่องกำกับจังหวะหน้าทับของบทเพลงที่บรรเลง กลองที่ชาวกวยบรรเลงประกอบพิธีกรรมนี้จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลองกันตรึมของชาวไทยเชื้อสายเขมร และมีบางท้องถิ่นจะใช้กลองที่ทำได้ตามท้องถิ่นหรือใช้ตามความถนัด บางท้องถิ่นจะใช้กลองที่ถือเป็นเครื่องดนตรีร่วมสมัย เช่น กลองทอม เป็นต้น โดยทั่วไปกลองของท้องถิ่นชาวกวยจะมีความคล้ายคลึงทั้งรูปร่าง วัสดุ และเสียงที่เกิดจากการตี กลองเป็นเครื่องดนตรีประเภทที่ทำด้วยไม้ ซึ่งหน้าด้วยหนังสัตว์ เาะกลวงร้อยด้วยเชือกขึงกับหนังหน้ากลอง ซึ่งปัจจุบันได้ประยุกต์โดยการนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นคือผ้าใบมาขึงแทนหนังสัตว์ เนื่องจากผ้าใบมีความทนทานสามารถหาได้ง่าย มีเสียงดังที่ค่อนข้างหนักแน่น และตรงตามเสียงที่ต้องการของผู้บรรเลง

วิธีการบรรเลงกลองในพิธีแกลอจะตีประกอบตามจังหวะของแคน เพื่อให้สื่อถึงความต้องการของผู้ประกอบพิธี ขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธีว่าต้องการจังหวะแบบใด อาจจะเป็นจังหวะช้า หรือเร็ว เป็นต้น (Triptom, 2017)

ภาพที่ 3 : กลอง เครื่องดนตรีประกอบพิธีแกลอ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายแดน ไตรพรหม

2.2 วงดนตรี

การบรรเลงรวมวงดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อยู่ในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นการบรรเลงรวมวงจากเครื่องดนตรีที่ประกอบไปด้วย แคน และ กลอง เป็นวงดนตรีขนาดเล็กที่มีผู้บรรเลงเพียง 2 คน การวางตำแหน่งของการบรรเลงจะเลือกสถานที่ที่เหมาะสมกับบริเวณปะรำพิธี ซึ่งผู้บรรเลงสามารถบรรเลงด้วยวิธีการยืนหรือนั่งบรรเลงได้ จากปกติในช่วงพิธีกรรมเริ่มขึ้น การบรรเลงจะบรรเลงด้วยวิธีการยืนบรรเลง แต่เนื่องด้วยการประกอบพิธีกรรมจะใช้เวลาจำนวนยาวนานมาก นักดนตรีหรือผู้บรรเลงอาจเปลี่ยนอิริยาบถมานั่งบรรเลงได้ โดยการนำเก้าอี้มานั่งเพื่อลดอาการเมื่อยล้าจากการที่ได้ยืนบรรเลงดนตรี การจัดรูปแบบของวงดนตรีไม่ตายตัว เนื่องจากมีผู้บรรเลงเพียงสองชนิดหรือนักดนตรีเพียง 2 คน ดังนั้น การจัดรูปแบบจึงขึ้นอยู่กับความสะดวกของบริเวณพื้นที่ บรรยากาศของงาน หรือสภาพของผู้คนที่เข้าร่วมงาน เป็นต้น วงดนตรีที่บรรเลงจะอยู่ใกล้ๆ ผู้ประกอบพิธีหรือผู้เข้าทรง เนื่องจากผู้ประกอบพิธีต้องการฟังทำนองเพลงจากวงดนตรีเพื่อที่จะเริ่มพิธีกรรมในการสื่อสารหรือการลำดับขั้นตอนของพิธีการ ซึ่งผู้บรรเลงจะต้องเลือกบทเพลงที่ผู้ประกอบพิธีกรรมต้องการให้บรรเลง อาจจะเป็นจังหวะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับผู้ประกอบพิธี

ภาพที่ 4 : การบรรเลงดนตรีประกอบพิธีแกล่อ

ที่มา: พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ (บันทึกเมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2560 : อัดสำเนา)

ผู้บรรเลง : นายสุวัฒน์ อยู่แท้กุล, นายแดน ไตรพรหม

2.3 ระบบเสียง

ระบบเสียงของการบรรเลงด้วยแคน เพื่อประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย คือ ระบบเสียงที่เรียกว่า ระบบ Pentatonic ซึ่งประกอบไปด้วยเสียง 5 เสียง ใน 1 Octave ระบบกลุ่มเสียงที่ใช้สำหรับทำนองเพลงประกอบพิธีกรรมนี้ซึ่งมีด้วยกันหลายทำนองเพลง ถึงแม้บางเพลงจะมีเสียงของโน้ตที่มากกว่า 5 เสียง นั่นเป็นเพียงเสียงรองเพื่อให้เกิดความไพเราะของเพลงและเพื่อสื่อถึงความเป็นเอกลักษณ์ของทำนองเท่านั้น

2.4 บทเพลง

การบรรเลงเพลงประกอบพิธีกรรม แกล่อ ของกลุ่มชาติพันธุ์กูยในเขตจังหวัดบุรีรัมย์จะใช้ทำนองเพลงของแคนในการบรรเลง ซึ่งทำนองเพลงจะเป็นทำนองที่มีความยาวไม่มากนัก บรรเลงซ้ำไปตามความสามารถของผู้บรรเลง การบรรเลงเพลงจะเริ่มจากการไหว้ครูเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์เข้ามายังบริเวณพิธี เมื่อถึงช่วงลำดับพิธีการ

การเข้าทรงจะมีบทเพลงสำหรับการเข้าทรง และเชิญแม่หม้อพ้อนรำตามจังหวะของ เพลง ซึ่งจังหวะเพลงสามารถส่งผลให้การเข้าทรงจะดำเนินการต่อได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับ ทำนอง กล่าวคือ ถ้าเพลงบรรเลงขึ้นแต่ผู้เข้าทรงยังไม่สามารถรับรู้ได้ก็จะไม่เข้าทรง ดังนั้นผู้บรรเลงจะต้องหาทำนองใหม่บรรเลงต่อไปจนกว่าผู้เข้าทรงจะเริ่มเข้าทรงได้

ทำนองเพลงประกอบการเข้าทรงแกลลอ (ลาย โป้ซ้าย) มีดังนี้

ทำนองเกริ่น --- ร/ --- ร / -- ร ฟ/ ชล ช ฟ/ร ฟ ช ฟ/ร ฟ ช ฟ/ ร ฟ ช ฟ/ ฟ ช ฟ ร/
 ---- / ---- /ร ฟ ชล/ ช ฟ ชล/ชล ฟ ชล/ ---- / -- ฟ ร / ---- /

----	---ร	---ร	---ร	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ลฟชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ดรฟร	คลชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชลฟช	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ดรฟร	คลชล
--คล	ชฟชล	ชลคล	ชฟชล	--คล	ชฟชล	ชลคล	ชลฟช
----	-รฟช	-ลชฟ	ชลฟช	----	-รฟช	-ลชฟ	ชลฟช
-ลชฟ	รฟชฟ	รฟชฟ	ชลฟช	--พร	ฟชฟร	ฟชลช	ฟร-ฟ

ภาพที่ 5 : โน้ตเพลงลายมอหรือลายอ้อ

ที่มา : พนาสินธุ์ ศรีวิเศษ

โครงสร้างของการบรรเลง จะบรรเลงซ้ำทำนองกลับไปกลับมา เมื่อจบ ทำนองเพลงจะเริ่มบรรเลงวนทำนองใหม่ในบรรทัดที่ 2 เป็นต้นไปเรื่อยๆ จนจบและ ทอดลงเป็นการจบเพลง (Yutaekul, 2017)

2.5 คีตลักษณ์

คีตลักษณ์ของเพลงประกอบพิธีกรรมโดยทั่วไปพบว่าได้แบ่งโครงสร้างของบทเพลง ทุกเพลงเป็นเพลงทำนองสั้นๆ บรรเลงวนซ้ำไปมา การวิเคราะห์หีบเพลงค้ำ คีตลักษณ์ในเบื้องต้นเป็นการสำรวจโครงสร้างใหญ่ๆ ของบทเพลง โดยดูว่าบทเพลงแบ่งเป็นส่วนใหญ่ๆ ได้กี่ส่วน ถ้าเป็นส่วนของการทำนองเพลงให้ดูจำนวนท่อนเพลงว่ามีจำนวนท่อนเท่าใด มีทางเปลี่ยนหรือมีท่อนนำหรือไม่ และใช้อัตราจังหวะการบรรเลงเท่าใด (Visutpat, 1990: 45)

นอกจากนี้ การบรรเลงเพลงซ้ำไปมาถือเป็นลักษณะหนึ่งของการบรรเลงเพลงประเภทเพลงพื้นบ้านที่ปรากฏโดยทั่วไป และเป็นลักษณะเดียวกันกับการบรรเลงประกอบพิธีกรรมของการเข้าทรงในจังหวัดอื่นๆ

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง “ดนตรีประกอบพิธีกรรมแกเลอของกลุ่มชาติพันธุ์กูย กรณีศึกษา: ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาริบทและองค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูย โดยใช้วิธีศึกษาจากเอกสารและการลงพื้นที่ภาคสนาม ณ ชุมชนหมู่บ้านขามน้อย หมู่ที่ 5 ตำบลเข้ยปราสาท อำเภอหนองกี่ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการด้านมนุษยดนตรีวิทยา หรือมานุษยดุริยางควิทยา (Ethnomusicology) ที่กล่าวถึงวัฒนธรรมดนตรีของมนุษย์ ศึกษาสิ่งที่เป็นนามธรรม ความเชื่อ พิธีกรรม ค่านิยม และศึกษาแนวคิดต่างๆ หลากหลายของแต่ละวัฒนธรรม เช่น ด้านประเพณีพิธีกรรมความเชื่อของชาวไทยในเขตอีสานตอนใต้ Pongboot (1984: 217) ที่บูรณาการกับการศึกษาวิถีชีวิตประเพณีท้องถิ่นของชาวกูย ของ Burutpat (1995: 14) ซึ่งเป็นทฤษฎีทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น ก่อให้เกิดองค์ความรู้ด้านการศึกษาองค์ประกอบทางดนตรีประกอบพิธีกรรมของชาวกูย และการศึกษาการวิเคราะห์เพลง ได้ใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์เพลงของ Visutpat (1990: 45) เพื่อศึกษาถึง

องค์ประกอบด้านบทเพลง ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กูย ในเขตอีสานตอนใต้ของไทยจึงให้ความสำคัญในการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อ การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ผลของการศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

1. บริบททางดนตรีประกอบพิธีกรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กูย เป็นดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมการบำบัดรักษาของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูย เป็นดนตรีที่มีการสืบทอดมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ใช้บรรเลงประกอบพิธีกรรมความเชื่อในเรื่องของสิ่งเร้นลับและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ บรรเลงดนตรีประกอบพิธีกรรมในรูปแบบของดนตรีบำบัดที่ผนวกกับความเชื่อแล้วนำพิธีกรรมนี้มาเข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต มีความสอดคล้องกับ Burutpat (1995: 14) ที่ได้กล่าวถึงประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวกูยที่ยังคงมีความเชื่อในสิ่งเร้นลับอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ชาวบ้านมีการใช้ดนตรีเพื่อการบำบัดรักษาผ่านพิธีกรรมความเชื่อที่ตนนับถือสืบทอดกันมาเป็นเวลานานจนถึงปัจจุบัน ชาวบ้านยังคงให้ความสำคัญกับพิธีกรรมนี้อย่างต่อเนื่อง ชาวบ้านให้ความสนใจและเข้าร่วมพิธีกรรมนี้เป็นจำนวนมาก

2. องค์ประกอบทางด้านดนตรีบรรเลงประกอบพิธีกรรมของชาวไทยกลุ่มชาติพันธุ์กูยในจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นบทเพลงที่มีลักษณะเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากบทเพลงทั่วไป บทเพลงที่บรรเลงจะบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า คือ แคน และมีเครื่องประกอบจังหวะ คือกลอง ที่ได้มีการนำกลองสมัยใหม่มาบรรเลงเพื่อสร้างความไพเราะ สนุกสนานเร้าใจ โครงสร้างของบทเพลงไม่ซับซ้อน เป็นเพลง 1 ท่อน บรรเลงวนซ้ำไปมา ใช้ระบบเสียงแบบ Pentatonic สอดคล้องกับ Visutpat (1990: 45) ที่ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์ห้ดนตรีเบื้องต้น โดยการศึกษารูปแบบของวงดนตรี เครื่องดนตรีและโครงสร้างของเพลงที่บรรเลง การศึกษาเพลงบรรเลงประกอบพิธีกรรมของชาวกูยนี้ที่มีลักษณะของการบรรเลงตามความถนัดของผู้บรรเลงเอง ไม่กำหนดตายตัวที่แน่นอน แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของเพลง ในลักษณะรูปแบบของเพลงพื้นบ้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ศึกษากระบวนการถ่ายทอดการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านสำหรับประกอบพิธีกรรมของชาวกูย และศึกษากระบวนการผลิต การสร้างเครื่องดนตรีที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนชาวกูย พร้อมกับการเปรียบเทียบด้านดนตรีในวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนชาวกูยในเขตอีสานตอนใต้ของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

References

- Burutpat, S. (1994). *Study of language and life of Kuy – Kuoy (Suay) from conversation*. Bangkok: Saha Dhammik Ltd. [in Thai]
- _____. (1995). *Encyclopedia of Kuy ethnic group*. Nakorn Pathom: ASEAN Institute for Health Development Press, Mahidol University. [in Thai]
- Poungboot, S. (1984). *Local songs and folk plays in Surin province*. Bangkok: Krung Siam Press. [in Thai]
- Triprom, D. (2017, March 14). Interview. [in Thai]
- Visutpat, M. (1990). *Analysis of Thai music*. Bangkok: Chuan Phim Press. [in Thai]
- Yutaekul, S. (2017, March 14). Interview. [in Thai]

Author

Mr.Panasin Sriviset

Program in music, Faculty of Fine and Applied Arts,

Khon Kaen University

123 Moo 16 Mittapap Rd., Nai-Muang, Muang District,

Khon Kaen 40002, Thailand

Tel.: 091-016-8016 E-mail : panasinsriviset@gmail.com